

Gezondheidszorg

Fysiotherapeut Anita Betten (rechts) met een cliënt in haar Amsterdamse praktijk.

Foto Guus Dubbelman / de Volkskrant

Michiel van der Geest
Amsterdam

REPORTAGE FYSIOTHERAPIE

Fysiotherapeut gooit handdoek in de ring: ‘Wij zijn stille armen’

Niet eerder stapten zoveel fysiotherapeuten zo snel uit het vak. Het is de schuld van slecht betalende zorgverzekeraars, vinden ze zelf. Tegelijkertijd komen er steeds meer fysiotherapiepraktijken bij.

Het is een donderdagavond en Anita Betten zit huilend achter de computer. Te veel slecht nieuws: een belastingnaheffing én het besef dat haar inkomen voorlopig niet stijgt. Betten (40) is fysiotherapeut en begeleidt mensen met kanker. Ze helpt patiënten fit genoeg te worden om een zware chemobehandeling of operatie te doorstaan. ‘Hoe fitter mensen zo’n traject ingaan, hoe fitter ze eruit komen. Ze hebben minder last van complicaties, gebruiken minder medicijnen.’ Prachtig werk, maar: ‘Misschien kan ik beter vakkenvullen bij de Albert Heijn. Mijn inkomen is al vijftien jaar hetzelfde.’

Ook in 2023 blijft het gelijk. Op dezelfde donderdag maakten de eerste verzekeraars hun tarieven voor volgend jaar bekend: ze waren ver onder het bedrag waarop Betten had gehoopt. Inmiddels is duidelijk dat de verzekeraars hun tarieven gemiddeld met nog geen 5 procent verhogen, ver onder het huidige inflatieniveau.

Eerder stoppen

Betten is niet de enige met twijfels over haar toekomst. In de eerste zes maanden van dit jaar hield een recordaantal van 275 fysiotherapiepraktijken het voor gezien. ‘We komen nu in een situatie terecht waarin de fysiotherapeut in het bestaansrecht wordt bedreigd’, zegt Guido van Woerkom, voorzitter van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (KNGF). Want niet alleen stoppen er meer fysiotherapeuten, ze stoppen ook eerder.

Drie jaar geleden oefende een fysiotherapeut nog gemiddeld twaalf jaar het vak uit, voordat-ie iets anders ging doen. Dat gemiddelde ligt inmiddels onder de elf jaar. Jonge fysiotherapeuten stoppen zelfs al na drie à vier jaar.

Allemaal de schuld van de zorgverzekeraars, vinden de fysiotherapeuten. De tarieven voor een halfuur fysiotherapie zijn dermate laag dat het niet uit kan, zegt Van Woerkom. In 2019 werd in een onafhankelijk rapport vastgesteld dat de kostprijs van fysiotherapie ongeveer 20 procent hoger lag dan de tarieven die de zorgverzekeraars betaalden. ‘In de tussentijd hebben zorgverzekeraars geen significante stappen gezet, hoewel we hadden afgesproken dat ze dat wel zouden doen.’

En dit jaar kampen ook fysiotherapeuten met huurverhogingen van 10 procent, met energiekosten, met personeel dat meer wil verdienen om de inflatie het hoofd te kunnen bieden. Al met al, zegt Van Woerkom, zouden zorgverzekeraars nu 43 euro per halfuur moeten betalen. Dat halen ze bij lange na niet: de tarieven schommelen tussen de 31 en 35 euro. ‘Dan breekt er wat in de beroepsgroep.’

Om toch rond te komen, werkt Betten 11 uur per dag, zegt ze. Ze werkt in een multidisciplinaire praktijk en krijgt 65 procent van de omzet die ze draait: per halfuur zo’n 20 euro. ‘Maar daar moet ik ook mijn pensioen, mijn arbeidsongeschiktheidsverzekering en de belasting van betalen.’ Vrienden die laatst hun huis gingen verbouwen, schrokken van dat uurtarief, zegt ze. ‘Het is veel minder dan een stukadoor of schilder. Ze hadden geen idee dat fysiotherapeuten stille armen zijn.’

Meer praktijken

Toch is dat maar een deel van het verhaal. Er mogen meer fysio’s dan ooit zijn gestopt, er komen ook nog altijd meer praktijken bij. Van negenduizend in 2013 tot meer dan veertienduizend nu, blijkt uit cijfers van de Kamer van Koophandel. Dat komt, zegt de KNGF, omdat steeds meer fysio’s zich als zzp’er inschrijven om meer uren te

kunnen maken. Het totaal aantal fysiotherapeuten blijft gelijk.

Na het onderzoek, zegt een woordvoerder van de grootste zorgverzekeraar Zilveren Kruis, ‘zijn er afspraken gemaakt waarbij zorgverzekeraars stapsgewijs de tarieven verhogen en fysiotherapeuten op hun beurt actie ondernemen om de kostprijs te verlagen en efficiency te verhogen’. Bijvoorbeeld via groepssessies of online fysiotherapie. Maar daarvan, zegt de woordvoerder, ‘zien wij onvoldoende resultaat’.

Ook verzekeraar VGZ zegt te proberen tot afspraken te komen met fysiotherapeuten om de fysiotherapie ‘toekomstbestendig’ en betaalbaar te houden. Helaas, schrijft een woordvoerder, ‘heeft dit nog niet tot tastbare resultaten geleid’. En verzekeraars moeten ook aan hun klanten denken. De woordvoerder van Zilveren Kruis: ‘Ook onze verzekerden zijn getroffen door de inflatie en energiekosten.’

De onderhandelingspositie van fysiotherapeuten is derhalve ‘niet al te sterk’, zegt Marco Varkevisser, hoogleraar marktordening in de gezondheidszorg aan de Rotterdamse Erasmus Universiteit. ‘Als de beroepsgroep klaagt over de tarieven, maar tegelijkertijd blijft het aanbod van fysiotherapeuten gelijk, dan hebben ze geen sterke troef op tafel. Blijkbaar valt er nog een boterham in te verdienen.’

Daar komt bij dat fysiotherapie grotendeels niet in de basisverzekering zit en voor dat deel dus geen wettelijke zorgplicht heeft, zegt Varkevisser. ‘Dat vergroot de mogelijkheden om scherp te onderhandelen nog verder.’ Ze moeten ook wel, zegt de hoogleraar, anders sluiten alleen de patiënten die fysiotherapie het hardst nodig hebben nog een aanvullende verzekering af, wat zou leiden tot hogere premies voor juist die kwetsbaarste groep. ‘Dat is ook een dilemma waar de zorgverzekeraar mee te kampen heeft.’

Basispakket

Om uit deze spiraal te ontsnappen, is er eigenlijk maar één oplossing, vindt Van Woerkom. ‘Voor het zorgstelsel is het uiteindelijke het beste als fysiotherapie weer in het basispakket komt. Nu bepaalt het type verzekering van een patiënt te vaak de behandeling in de spreekkamer. ‘Bent u aanvullend verzekerd?’, vraagt de huisarts. Zo ja, dan naar de fysio, zo niet, dan naar de dure specialist in het ziekenhuis die wel wordt vergoed. Zo gaat dit in Nederland elk uur meerdere keren.’ Het Zorginstituut onderzoekt of overheveling van de fysiotherapeut naar het basispakket een goed idee is.

Die ontwikkeling komt voor Anita Betten wellicht te laat. ‘Misschien moet ik wel besluiten het vak te verlaten. En dat vind ik zó oneerlijk, omdat ik het vak zó mooi vind.’